

Peculiarities of Intonation Organization of Presidential Crisis and Military Speeches

Закономірності інтонаційного оформлення президентського мовлення у кризових і військових промовах

Savchuk Valery
Lecturer

Валерій Савчук
викладач

E-mail: valeriy_savchuk@ukr.net
orcid: 0000-0001-9630-3636

*Pereiaslav-Khmelnytskyi
Hryhorii Skovoroda State
Pedagogical University*

30, Sukhomlynskyi Str.,
Pereiaslav-Khmelnytskyi,
Kyiv Reg., Ukraine, 08401

*ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький
державний педагогічний
університет
імені Григорія Сковороди»
вул. Сухомлинського, 30,
м. Переяслав-Хмельницький,
Київська обл., Україна, 08401*

Original manuscript received: May 17, 2019

Revised manuscript accepted: May 18, 2019

ABSTRACT

The article presents the results of an experimental phonetic study of presidential crisis and military speeches. It particularly focuses on intonation organization of communicative moves as well as some other language means of lexical and grammatical that presidents use to make their rhetoric practices as persuasive as possible.

The analysis of the theoretical material has allowed finding out that communicative moves with a high level of emotional and pragmatic potential are mainly actualized by unidirectionally interacted means of different language levels – lexical, grammatical and phonetic. Also the level increases in the number of pragmatically loaded lexical units. Despite the type of interaction of language means, the prosodic system, signaling the dynamics of speech event, combining lexical and grammatical devices into a coherent unit, is one of the crucial factors in speech delivery which is not always achieved by units of other language levels. In case when communicative moves are of the same type of emotional argumentation, the intonation expressiveness of the statements, which provide an adequate actualization for a specific communicative move, is due to prosodically highlighted parts of speech, mostly notional, whose semantics allows conveying more pragmatic effect.

Results of auditory analysis allowed us to find out the way language means of different levels interact for communicative moves actualization in the presidential addresses. Synthesis of factual material has shown that when there is a sufficient number of lexical and grammatical means explicating intentional and tactical potential of utterances, the prosodic subsystems are served as an additional means of language. Moreover, their interaction provides an increase in the level of actualization of emotional and pragmatic potential. In particular, evaluative adjectives or adverbs, used as semantically most significant lexical units, owing to their semantics which is able to express explicitly the meaning of a communicative move, is deepened through such emphatic prosodic means as modification of kinetic tone movement, more complicated melody configuration, changes in tone ranges, tempo and volume modifications that attract listeners' attention and focus on communicative centers of a presidential speech.

The results of auditory analysis have found that accidental rise, as a means of marking semantically important segments in intonation groups, occur in the implementation of communicative moves. Accidental rise primarily marks adjectives, pronouns, negative particles and auxiliary verbs, the semantics of which is directly related to a specific communicative move actualization.

Key words: *intonation, prosodic means, communicative move, presidential discourse, address, situation of crisis and military rhetoric.*

Вступ

Дослідження механізмів ефективності імплементації втілюваних президентським дискурсом ідей зумовлює, передовсім, ґрунтовне студювання специфіки функціонування президентської промови як пріоритетного жанру зануреного в політичну семіотичну сферу, яка постає рефлексією шляхів концептуалізації політико-соціальної дійсності реципієнтом.

У дослідженнях вітчизняних і зарубіжних авторів останніх років приділено значну увагу лінгвальним властивостям різних зразків політичного дискурсу взагалі (О. Фоменко, R. Wodak) та президентського зокрема (О. Атьман, R. Hoffman), загальним теоретичним засадам політичної комунікації (О. Шейгал, А. Чудинов, P. Chilton), жанровій специфіці президентської риторики (К. Campbell, N. Fairclough) поруч із виявленням структурних і функціональних особливостей текстів промов, механізмів маніпулятивних процесів, аналізу окремо взятих і сукупності лексичних, граматичних, стилістичних засобів і метафоричних моделей як складових мовних, семіотичних і лінгвориторичних засобів переконування (Е. Доценко, Е. Мажар, О. Спиридовский, J. Murphy, P. Calca), ідіостилям різних політичних діячів (Н. Петлюченко), здійснюваних у розрізі розгляду таких аспектів як когнітивний, риторичний, прагматичний, лінгвокультурний тощо.

Стрімких обертів набирає пізнання стратегічно-тактичних складових різноманітних дискурсивних зразків політичної комунікації (О. Михалева, О. Иссерс, Л. Славова, С. Потапенко), а також, особливостей взаємодії просодичних підсистем в актуалізації політичних текстів. Останні аналізуються у площині ролі просодичних засобів в оптимізації іміджу, специфіки просодичної організації текстів публічних політичних промов у цілому, участі просодії у формуванні окремих складових акту політичної комунікації, зокрема точки зору, інтенцій, афористичних висловлень тощо.

Разом з тим, поруч із значним колом проблем достатньо детально висвітлюючих різноаспектну специфіку президентської комунікації, особливості комунікативно-прагматичної динаміки втілення стратегій і тактик засобами просодичної системи англійської мови в форматі орієнтаційних жанрів президентської риторико-дискурсивної діяльності залишається мало дослідженим напрямком сучасної лінгвістики.

Мета статті – на ґрунті здобутків теорії політичного дискурсу, лінгвопрагматики, риторики, жанрознавства, теорії аргументації експериментально виявити закономірності функціонування інваріантних і варіантних інтонаційних моделей реалізації висловлень, що втілюють комунікативні ходи властивої текстам президентських звернень стратегії.

Матеріал і методи досліджень

Матеріалом дослідження слугують тексти промов президентів Сполучених Штатів Америки (Барак Х. Обама, Уільям Дж. Клінтон, Рональд У. Рейган, Джеймс Е. Картер) другої половини ХХ і початку ХХІ століть.

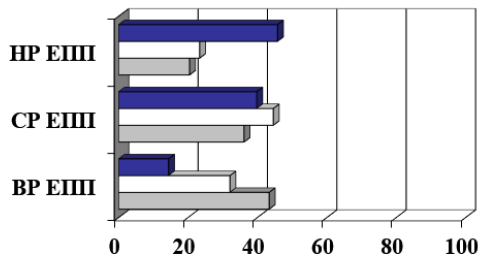
Етапи проведення дослідження базуються на використанні *емпіричних загальнонаукових методів* (порівняння, вимірювання, експеримент), *спеціальних методів* визначення інваріантних моделей просодичного оформлення англомовних текстів промов президентів Сполучених Штатів: *семантичному, аудитивному й акустичному* аналізах (комп'ютерно-осцилографічний, спектральний, інтонографічний).

Результати та їх обговорення

Узагальнення даних аудитивного й акустичного аналізів дозволяють стверджувати, що провідним чинником наростання динаміки варіювання просодичних параметрів, зокрема показників тональних рівнів, типів шкал, швидкості напрямку руху термінального тону, рівня гучності, локалізації піків інтенсивності тощо в опозиції емоційне/раціональне належить змінам у рівні емоційно-прагматичного потенціалу (ЕПП), а також характеру втілюваного висловлюваннями комунікативного ходу (КХ).

Прикметною у контексті цього є залежність рекурентності рівнів ЕПП у фрагментах промов з актуалізованими КХ від ситуативно-тематичної домінанти президентських звернень.

Висловлення-актуалізатори КХ продуковані у ситуації електоральної риторики характеризуються більш значною кількістю випадків порівнювано з кризовою і військовою ситуативно тематичними домінантами реалізації високого рівня ЕПП. За узагальненими даними (таб. 1) появи різних рівнів ЕПП можна стверджувати, що співвідношення високого та середнього рівнів ЕПП складає 43,40% і 36,15% для електоральної риторики, 32,08% і 44,58% – кризової та 14,40% і 39,80% – військової.

	ВР ЕПП	СР ЕПП	НР ЕПП
■ Військова	14,4	39,8	45,8
□ Кризова	32,08	44,58	23,34
□ Електоральна	43,4	36,15	20,45

Рис. 1. Рекурентність рівнів ЕПП у різних ситуативно-тематичних обставинах актуалізації комунікативних тактик

Звернемо увагу на залежність рекурентності рівнів ЕПП у фрагментах промов з актуалізованими КХ від ситуативно-тематичної домінанти президентських звернень. Висловлення-актуалізатори КХ продуковані у ситуації електоральної риторики характеризуються більш значною кількістю випадків порівнювано з кризовою і військовою ситуативно тематичними домінантами реалізації високого рівня ЕПП. Крім того, можна стверджувати, що співвідношення високого та середнього рівнів ЕПП складає 43,40% і 36,15% для електоральної риторики, 32,08% і 44,58% – кризової та 14,40% і 39,80% – військової. Ця особливість пояснюється, по-перше, значним наповненням емоційними видами переконування, що пов'язане зі збільшенням кількості висловлюваних негативних і позитивних оцінок, зумовлених властивою електоральній ситуативній домінанті конфронтацією (існування опонента). По-друге, у ситуації електоральних виступів президент перебуває у безпосередньому контакті зі слухачем, що як правило опосередковане появою між мовцем і його аудиторією процесу налаштування на загальну емоційну хвилю, яка викликає взаємні екстатичні дії, тобто неодмінно виникаючі стани піднесення у процесі породження, керування і перерозподілу групової енергетики.

Результати дослідження дозволяють стверджувати, що при досягненні високого рівня ЕПП актуалізація КХ забезпечується переважно односпрямованою взаємодією засобів різних мовних рівнів – лексичного, граматичного та фонетичного, а також зростає частка прагматично навантажених лексичних одиниць. У цьому випадку, за тієї ж самої емоційної аргументації, інтонаційне увиразнення висловлень-актуалізаторів КХ відбувається завдяки просодичну виділенню тих частин мови, переважно це самостійні, семантика яких дозволяє очікувати більшого прагматичного ефекту. Наприклад: *And to^ggether*, ¹| *I \promise you*, ²| *we can \out-/educate* ³| *and \out-com/pe^te* ⁴| *'any^s nation on \Earth*. ⁵|| (Obama, 2012) (КХ кооперації)

Інтонаційне оформлення аналізованого КХ кооперації свідчить про концентрацію емоційної напруги в ініціальной частині висловлення. Так, перша інтоногрупа має високий висотно-тональний рівень початку та завершення, реалізується в зоні звуженого діапазону та завершується рівним середньо-підвищеним термінальним тоном (*to^ggether*), які спонукають слухача до підтримки висловлюваних президентом ідей.

Початок другої інтоногрупи продовжує напрям руху тону попередньої синтагми у зоні високого висотно-тонального рівня за рахунок мінімальної паузи (65 мс) і завершується виділенням перформативного дієслова *\promise* високим спадним тоном з великою швидкістю зміни напрямку руху. Інтенсифікація просодичними засобами цих лексичних одиниць привертає увагу до сегменту, який сприяє формуванню переконання у необхідності спільних дій, підтверджуваних авторитетністю обіцянки президента.

Функціонування середньо-підвищеного спадно-висхідного тону в третій (*out-/educate*) і четвертій (*out-com/pe^te*) інтоногрупах і завершення низьким спадним тоном фінальної (*\Earth*), поступове зниження висотно-тонального рівня і звуження тонального діапазону інтоногруп від середнього до звуженого у поєднанні з середнім негативним міжсинтагменним інтервалом решти синтагм на фоні нульового, чергування коротких і середніх пауз опредмечує у свідомості слухача, властивий американському соціуму стереотип наддержави з безмежними можливостями. Завдяки цьому актуалізація аналізованого КХ опосередкована потужною установкою – обіцянки перевершити здобутки будь-якої (звернемо увагу на маркованість неозначеного займенника *'any* середнім висхідним тоном і внутрішньосинтагменою паузою) нації у разі прийняття програми президента.

Поруч з цим, встановлено рекурентність спеціального підйому як засобу виділення семантично найважливіших сегментів інтоногруп, найбільша частка реалізації якого зафіксована у втіленні КХ аналіз-«+» (24,04 %), самопрезентація (22,76 %), аналіз-«-» (21,59 %), обіцяння (21,43 %), попередження (20,15 %), спонукання (20,15 %) і кооперації (19,72 %). Вагомим при цьому є залежність частоти застосування

спеціального підйому від ситуативно-тематичної домінанти. Узагальнення результатів аналізу дозволяють стверджувати про його найвищу рекурентність у випадку виголошення промов за кризової ситуації (25,28 %), дещо нижчу частку властиву електоральній (23,64 %) та найменшу кількість інтенсифікації комунікативних ходів, ситуативно-тематичною домінантою яких є роз'яснення військової діяльності США (19,79 %).

Спеціальним підйомом здебільшого марковані прикметники, напр., *new, real, extraordinary, long, single, large, incredible, strong, massive, great, murderous, tough, global* (властиві переважно комунікативним ходам аналіз-«+»), кооперація, самопрезентація та обіцяння) і займенники, напр., *every, those, all, our, such* (КХ спонукання, кооперація, прогнозування), семантика яких прямо пов'язана з втіленням конкретного комунікативного ходу: *In these efforts, ¹ we continue to have the strong support ² of the world community. ³* (Carter, 1980) (КХ кооперація)

Як видно з прикладу, кваліфікованому як комунікативний хід кооперація з низьким рівнем ЕПП й раціональним типом аргументації, висловлення містить три інтоногрупи. За відсутності експліцитних лексичних актуалізаторів зазначеного ходу, ефективність його втілення забезпечується поєднанням спеціального підйому на слові *↑strong* і середнього спадного тону на ядерному складоносієві (*support*) у другій інтоногрупі.

Подібним чином досягається виділення прислівників, напр., *probably, only, never, severely* (КХ самопрезентація, обіцяння, прогнозування) і підсилювальних часток, напр., *just, simply, even, only* (КХ самопрезентація, аналіз-«-», спонукання). Цю особливість у наступному фрагменті промови Б. Обама: *And to ensure ¹ that a crisis of this magnitude ² never happens again, I ask Congress to move quickly ³ on legislation ³ that will finally reform our outdated regulatory system. ⁴* (Obama, 2009) (КХ спонукання).

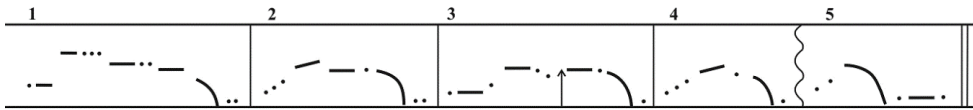
При цьому результати аналізу особливостей реалізації спеціального підйому у висловленнях-актуалізаторах комунікативних ходів дозволяють стверджувати, що характер їхнього втілення зумовлений трьома чинниками. Насамперед, це мінімальна присутність семантико-сугестивних одиниць здатних забезпечувати високий рівень переконування слухача. Подібне спостерігається у комунікативних ходах з раціональним типом переконування. Наприклад, *There are still almost eight million unemployed. ³* (Reagan, 1981) (КХ аналіз-«мінус»). Поява спеціального підйому у цьому висловленні не сприяє збільшенню рівня ЕПП, який залишається низьким. Натомість його використання дозволяє мовцеві у цілком вираженій манері загострити увагу аудиторії на нагальності повідомлюваного.

По-друге, сама лексико-граматична структура висловлення, де виділення певного слова є цілком природним і передбачуваним.

Наприклад: *Our leadership¹ in world affairs² would be undermined at the very time when people are looking to America³ to help promote peace and freedom⁴ in the post-cold-war world.*³ (Clinton, 1993) (КХ аналіз-«мінус»). Фрагмент промови з КХ аналіз-«мінус», емоційним типом аргументації і середнім рівнем ЕПП демонструє існування потреби смислового зв'язку між словом *very* і *looking to America* шляхом збільшення гучності та підвищенням тонального рівня спадного термінального тону.

Крім того, збільшення рівня ЕПП, завдяки чому досягається ефективніша реалізація функціонального призначення конкретного висловлення. Подібне демонструє наступний приклад: *We've made college affordable¹ for nearly seven million more students,*² *seven million.*³ (Obama, 2009) (КХ самопрезентація). Акцентування уваги на здобутках президента відбувається завдяки високому спадному термінальному тону (*affordable*) першої інтоногрупи і спеціальному підйому на ключовому для раціональної аргументації слові *seven million*. Друга синтагма також маркована емпатичною просодичною конструкцією з двома кінетичними тонами (*million more*). При цьому зростанню емоційної напруги (високий рівень ЕПП) також сприяє лексичний паралелізм третьої інтоногрупи, звуження тонального діапазону якої та прискорення темпу дозволяє президенту у найоптимальніший спосіб звернути увагу на власні досягнення. Таким чином, подібне ритмомелодійне оформлення висловлення сприяє і смисловій актуалізації експлікованих комунікативним ходом досягнень президента, і забезпечує необхідною експресією ті кванти інформаційного потоку, що містять раціонально обґрунтовані факти.

Результати аудиторного аналізу дозволили з'ясувати особливості взаємодії засобів різних рівнів мови під час актуалізації комунікативних ходів у президентських зверненнях. Узагальнення фактичного матеріалу показує, що при достатній кількості лексико-граматичних засобів для експлікації інтенціонально-тактичного потенціалу висловлення просодичні підсистеми виконують роль супроводжуючого засобу мови. При цьому їхня взаємодія забезпечує збільшення рівня актуалізації емоційно-прагматичного потенціалу. Зокрема, функціонування оцінних прикметників або прислівників кваліфікованих аудиторамі-інформантами як семантично найвагомійші лексичні одиниці, семантика яких експліцитно виражає значення трансльованого комунікативного ходу, поглиблюється завдяки емпатичним просодичним засобам як-от модифікації кінетичного руху тону, ускладнення конфігурації мелодики, розширення тональних діапазонів, варіювання темпу та гучності, що привертає і загострює увагу слухачів на комунікативних центрах промови. Наприклад: *Because even if we manage this plan flawlessly,*¹ *there will be no real recovery*² *unless we clean up the credit crisis*³ *that has severely weakened*⁴ *our financial system.*⁵ (Obama, 2009) (КХ прогнозування).

На просодичному рівні прислівник *flawlessly* у другій інтоногрупі наведеного прикладу оформлюється середнім негативним тональним інтервалом на ділянці «передтермінальна частина – ядро», який разом з середньо-підвищеним термінальним тоном з високою швидкістю зміни напрямку його руху, не лише підкреслює важливість плану реформ, але й імпліцитно закладає до свідомості адресата тезу щодо нелегкого шляху до його запровадження. Разом з тим, висхідний рух тону на такті представленому прислівником *severely* у сполученні з середньо-підвищеним широкого діапазону спадним тоном виражають негативні емоції та ставлення до виголошеного факту. При цьому правильна регулярна ритмічна організація та підвищений темп вимовляння забезпечують створення напруженого тембру, що надає висловленню більшої категоричності та офіційності. Активація у такий спосіб тактикою акцентування негативних рис актуалізованою КХ прогнозування разом з раціональним видом переконування здійснюваний з високим рівнем ЕПП, сфери страху за власний добробут через акцентуацію причин послаблення фінансової системи змушує слухача прийняти необхідність пропонованої президентом програми змін.

Дані нашого емпіричного матеріалу також підтверджують вагомість функціонування типу комунікативного ходу та характер використовуваних просодичних засобів. Продемонструємо зазначене на наведеному нижче прикладі суміжних фрагментів однієї і тієї ж самої промови з однаковими видом емоційної аргументації та середнім рівнем ЕПП, представлених комунікативними ходами аналіз-«мінус» і викриття.

1) *A year ago, ¹ we all watched with horror as Somali children and their families lay dying by the tens of thousands, ² dying the slow, ³ agonizing death of starvation, ⁴ a starvation brought on ⁵ not only by drought, ⁶ but also by the anarchy ⁷ that then prevailed in that country. ⁸* (Clinton, 1993) (КХ аналіз-«мінус»)

2) *This past weekend ¹ we all reacted with anger and horror ² as an armed Somali gang ³ desecrated the bodies of our American soldiers ⁴ and displayed a captured American pilot, ⁵ all of them soldiers who were taking apart in an international effort ⁶ to end ⁷ the starvation of the Somali people themselves. ⁸* (Clinton, 1993) (КХ викриття)

Співставлення показників просодичної організації обох фрагментів виявляє такі спільні ознаки як рівна середня передшкала, низхідний рух тону на такті, реалізація інтоногрупи у середньому тональному діапазоні з його розширенням на семантично вагомих сегментах, позитивний звужений тональний інтервал на всіх ділянках ритмомелодійної структури, спадний вид мелодичного контуру, помірна гучність, що

поєднується з ампліфікацією лексичних одиниць з високо експресивним конотативним значенням (напр., *anger, horror, desecrated, starvation*) та синтаксичними засобами виразності. Подібне є цілком закономірним з огляду на приналежність обох різновидів до типових зразків комунікативної тактики акцентування негативних рис.

Разом з тим, різне комунікативно-прагматичне навантаження фрагментів марковане варіюванням прийомів просодично-ефективного увиразнення. У випадку актуалізації КХ аналіз-«мінус» реалізації інформаційно-сміслових центрів властиві високий різновид спадного, висхідного та спадно-висхідного термінальних тонів, ритмічна ізохронність звучання створювана переважанням усічених шкал, які складаються переважно з 2–3 ритмогруп, поступовий перехід темпу від прискореного до помірнього. Виділення у такий спосіб градації (*dying*) й анафоричного повтору (*starvation ... starvation*) у 3–5 інтоногрупах, емфатичної конструкції *not only by drought, but also* поруч із прикметниками та дієприкметниками (*agonizing*) підсилювачами означуваного ними іменника *Somali children*, як засоби семантичної гіперболізації оцінки ознак негативної модальності, наділяють особливим драматизмом описувану президентом ситуацію.

Зростання смислової ваги семантично навантажених інтоногруп другого прикладу забезпечується використанням ковзної шкали (4–6 ритмогруп), прискореним темпом на усьому відрізку, серією спадних термінальних тонів, які завдяки варіюванню висотно-тонального рівня їх початку (низький / середній / середній підвищений) інтенсифікують енерго-емоційний потенціал висловлюваного.

Комбінування у такий спосіб мовних засобів лексичного та граматичного рівнів супроводжуване описаним вище інтонаційним аранжуванням закладає рецептивну програму інтерпретації семантичного наповнення повідомлюваного у координатах дихотомії «добро–зло» властивої комунікативній тактиці акцентування негативних рис, у межах якої перший КХ зосереджено на невинних жертвах (діти) чи солдатах (прагнучі покласти край стражданню сомалійців), що забезпечує створення емоційного фону (завдяки функціонуванню КХ аналіз-«мінус»), на тлі якого формується ставлення слухача (шляхом застосування КХ викриття) через демонізацію військових угруповань, конвенціональну імплікатуру чого складає виправдання рішення щодо атаки Сомалі повітряними силами Сполучених Штатів.

Висновки

Таким чином, проведене дослідження дозволяє стверджувати, що характер і тип функціонування лексико-граматичних і просодичних засобів, залежить від специфіки втілюваного комунікативного ходу. При цьому варіативність просодичного оформлення певного висловлення детерміновано рівнем емоційно-прагматичного потенціалу та типом ситуативно-тематичної домінанти. Сама актуалізація функціонально-

прагматичного потенціалу висловлень, забезпечуючи досягнення глобальної цілі, опосередкована стратегією президентських промов орієнтаційних жанрів – експлікація лідерського потенціалу очільника держави.

References

1. Carter J. Speech on Afghanistan (January 4, 1980): <https://millercenter.org/the-presidency/presidential-speeches/january-4-1980-speech-afghanistan>
2. Clinton B. Address Before a Joint Session of Congress (February 17, 1993): <https://millercenter.org/the-presidency/presidential-speeches/february-17-1993-address-joint-session-congress>
3. Clinton B. Address on Somalia (October 7, 1993): <https://millercenter.org/the-presidency/presidential-speeches/october-7-1993-address-somalia>
4. Obama B. Acceptance Speech at the Democratic National Convention (September 6, 2012): <https://www.npr.org/2012/09/06/160713941/transcript-president-obamas-convention-speech>
5. Obama B. Speech to a Joint Session of Congress (February 24, 2009): <https://www.cbsnews.com/stories/2009/02/24/politics/main4826494.shtml?tag=contentMain;contentBody>
6. Reagan R. W. Address on the Program for Economic Recovery (April 28, 1981): <https://millercenter.org/the-presidency/presidential-speeches/april-28-1981-address-program-economic-recovery>

АНОТАЦІЯ

У статті розглядаються результати експериментально-фонетичного дослідження президентських промов, виголошених у ситуації кризи та проведення військових операцій. Увагу зосереджено на інтонаційній організації комунікативних ходів і тих мовних засобах до яких вдаються президенти з метою досягнення високого рівня персуазивності.

Результати аудитивного аналізу дозволили з'ясувати особливості взаємодії засобів різних рівнів мови, насамперед характеру функціонування просодичних підсистем, в експлікації інтенціонально-тактичного потенціалу висловлення. Встановлено, що семантично найвагоміші лексичні одиниці, семантика яких експліцитно виражає значення трансльованого комунікативного ходу, поглиблюється завдяки емпатичним просодичним засобам як-от модифікації кінетичного руху тону, ускладнення конфігурації мелодики, розширення тональних діапазонів, варіювання темпу та гучності, що привертає і загострює увагу слухачів на комунікативних центрах промови.

Ключові слова: інтонація, просодичні засоби, комунікативний хід, президентський дискурс, звернення, ситуація кризової і військової риторики.

Савчук В. И. Закономерности интонационного оформления президентской речи в кризисных и военных речах. В статье рассматриваются результаты экспериментально-фонетического исследования президентских речей с ситуации кризиса и проведения военной операции. Внимание сосредоточено на интонационной организации коммуникативных ходов и тех используемых президентами языковых средствах, которые обеспечивают высокий уровень персуазивности.

Результаты аудитивного анализа позволили выявить особенности взаимодействия средств разных уровней языка, главным образом характер функционирования просодических подсистем в экспликации интенционально-тактического потенциала высказывания. Обнаружено, что наиболее важные семантически лексические единицы, семантика которых эксплицитно выражает значение коммуникативного хода, интенсифицируется такими эмфатическими просодическими средствами как модификации кинетического движения тона, сложной конфигурацией мелодики, более широкими тональными диапазонами, варьированием темпа и громкости, которые акцентируют внимание на коммуникативных центрах речи.

Ключевые слова: интонация, просодические средства, коммуникативный ход, президентский дискурс, обращение, ситуация кризисной и военной риторики.